

[Visa](#)

Gravar

Denna kategori samlar lämningstyperna [Begravningsplats](#), [Begravningsplats enstaka](#), [Flatmarksgrav](#), [Grav- och boplotsområde](#), [Grav - uppgift om typ saknas](#), [Grav markerad av sten/ block](#), [Grav övrig](#), [Gravfält](#), [Gravhägnad](#), [Gravklot](#), [Gravvård](#), [Hög](#), [Järnåldersdös](#), [Runristning](#), [Röse](#), [Stenkammargrav](#), [Stenkistgrav](#), [Stenkrets](#), och [Stensättning](#).

Begravningsplats

Definition: Begravningsplats från historisk tid.

RAÄ-nummer [Jukkasjärvi 186:1](#), Begravningsplats. Foto: Bengt A Lundberg, RAÄ

Kommentar: Omfattar även kyrkogård som är öde och inte vårdas för sitt ändamål, även om det på kyrkogården finns en kyrka som är i bruk. Avser även enstaka pest-/koleragravar. Avser inte sommargravar från historisk tid. Dessa förs till lämningstypen Begravningsplats enstaka. Jfr även Grav övrig.

Egenskapstyp: Typ

Egenskapsvärden: Pest-/kolerakyrkogård, Ödekyrkogård, Övrig

Tidigare sakord: Grav och gravplats, Pest-/kolerakyrkogård, Ödekyrkogård

Begravningsplats enstaka

Definition: Begravningsplats från historisk tid avsedd för en eller ett fåtal begravning/-ar.

Kommentar: Hällgrav/stengrav består vanligen av ett rektangulärt utrymme omgivet av kantställda hällar och/eller naturliga block, som kan vara övertäckt med en eller flera flata hällar. Hällgrav/stengrav särskiljs från lämningstyperna Stenkistgrav och Stenkammargrav (hällkista) bl.a. genom den geografiska utbredningen. Jordgravar syns vanligen som en rektangulär nedgrävning i marken. Klippgravar/grottgravar är belägna i håligheter i klippor, mellan större block eller under utskjutande klippkanter och överhäng. Själva gravläggningen utgörs ofta av en tråkista, ackja eller urgröpt stock, i vissa fall i kombination med upplagda stenar. Dessa gravtyper förekommer i fjällmiljöer, jordgravar förekommer dessutom även i Norrlands inland. Egenskapsvärdet Övrig används t.ex. för plats där avrättad person begravts, sjömansgravar samt andra platser där en eller ett fåtal personer begravts utanför kyrkogårdar och större begravningsplatser. Avser även de s.k. döingerösen på västkusten (gravrösen över ilandflutna drunknade) som ibland byggts på när förbipasserande slängt dit stenar. Jfr Runristning (i gravkontext) samt Grav övrig.

Egenskapstyp: Användning

Egenskapsvärde: Sommargrav, Permanent

Egenskapstyp: Typ

Egenskapsvärde: Hällgrav/stengrav, Jordgrav, Klippgrav/grottgrav, Övrig

Tidigare sakord: Grav och gravplats, Hällgrav/stengrav (Fälthandbok), Jordgrav (Fälthandbok), Klippgrav/grottgrav (Fälthandbok).

Synonymer: Döingeröse, Sjömansgrav

Flatmarksgrav

Definition: Förhistorisk grav utan idag synlig markering ovan jord.

Kommentar: Jfr Begravningsplats enstaka (Jordgrav).

Tidigare sakord: Flatmarksgrav

Synonymer: Brandgrav, Grav, Skelettgrav, Urnegrav

Grav- och boplatssområde (sammansatt)

Definition: Lokal med minst fem lämningar med ett inbördes avstånd av högst 20 meter vilka utgörs av förhistoriska gravar och lämningar av boplatsskarakter.

Kommentar: Boplatsslämningarna ska utgöra ett markant inslag för att termen Grav- och boplatssområde ska användas. Boplatsslämningarna och gravarna ska också ha ett kronologiskt samband.

Ingående lämningstyper: Boplatss, Boplatssgrop, Boplatsslämning övrig, Boplatssvall, Flatmarksgrav, Grav markerad av sten/block, Grav - uppgift om typ saknas, Grav övrig, Gravhägnad, Gravklot, Husgrund, förhistorisk/medeltida, Härd, Hög, Järnåldersdös, Kokgrop, Röse, Skärvstenshög, Stalotomt, Stenkammargrav, Stenkistgrav, Stenkrets, Stenröjd yta, Stensättning, Terrassering.

Grav markerad av sten/block

Definition: Förhistorisk gravanläggning markerad av en sten eller ett block.

RAÄ-nummer [Ås 18:1](#), Grav markerad av sten/block, Rest sten. Foto: Pål-Nils Nilsson, RAÄ.

Kommentar: Avser inte konstruktionsdetalj på grav (mittblock). Egenskapsvärdet blockgrav används för gravanläggning i anslutning till större stenblock, oftast markfast. En stenpackning eller enstaka mindre stenar förekommer ibland intill blocket. Blocken är vanligen 1,5 m stora eller större. Blockgravar förekommer ibland i grupp men mer sällan tillsammans med andra gravtyper. Klumpsten används för gravanläggning markerad av en rundad sten, vanligen 0,5-1,5 m stor. Rest sten används för gravanläggning markerad av en avlång, vertikalt ställd eller kantställd sten. Uppallad sten används för sten eller block, avsiktligt uppallad på mindre stenar. Uppallade stenar kallas ofta "offersten" eller "liggande höna". Klumpstenar, resta stenar och uppallade stenar förekommer vanligen tillsammans med andra gravtyper, ofta på gravfält, och kan utgöra rester efter stenkretsar. Om detta är säkerställt, t.ex. via skriftliga källor, skall lämningen registreras som Stenkrets. Jfr Stenkrets, Stensättning.

Egenskapstyp: Typ

Egenskapsvärde: Blockgrav, Klumpsten, Rest sten, Uppallad sten

Tidigare sakord: Klumpsten, Rest sten, Uppallad sten

Synonymer: Liggande höna, Offersten

Grav - uppgift om typ saknas

Definition: Förhistorisk gravanläggning av okänd typ.

Kommentar: Används oftast byråmässigt. Gäller t.ex. fall då informationen enbart hämtats från excerpter eller då små mängder av mänskligt benmaterial påträffas och gravtypen inte kan fastställas. Jfr Flatmarksgrav, Grav markerad av sten/block, Hög, Järnåldersdös, Röse, Stenkammargrav, Stenkistgrav, Stenkrets, Stensättning.

Tidigare sakord: Gravanläggning okänd typ

Grav övrig

Definition: Gravanläggning eller gravplats från förhistorisk tid eller medeltid som inte kan registreras under andra gravtyper.

Kommentar: Jfr Flatmarksgrav, Grav markerad av sten/block, Grav - uppgift om typ

saknas, Hög, Järnåldersdös, Röse, Stenkammargrav, Stenkistgrav, Stenkrets, Stensättning. Jfr även Begravningsplats, Begravningsplats enstaka.

Tidigare sakord: Grav och gravplats, Grav övrig (Förslag till fälthandbok)

Gravfält (sammansatt)

Definition: Lokal med minst fem förhistoriska gravanläggningar med ett inbördes avstånd av högst 20 meter.

RAÄ-nummer [Kånna 24:1](#), Gravfält. Foto: Pål-Nils Nilsson, RAÄ

Ingående lämningstyper: Flatmarksgrav, Grav markerad av sten/block, Grav - uppgift om typ saknas, Grav övrig, Gravhägnad, Gravklot, Hög, Järnåldersdös, Röse, Stenkistgrav, Stenkammargrav, Stenkrets, Stensättning.

Synonymer: Ättebacke

[Läs om gravfält i Wikipedia](#)

Gravhägnad

Definition: Avgränsande konstruktion av jord eller sten kring förhistoriska gravar.

Kommentar: Gravhägnader kan utgöras av sten- och/eller jordvallar eller av resta eller lagda stenar.

Egenskapstyp: Material (flervärd)

Egenskapsvärde: Jord, Sten, Ev. i beskrivningen

Tidigare sakord: Gravhägnad

Gravklot

Definition: Avsiktligt formad eller utvald naturformad sten som varit centralt placerad på förhistorisk grav.

Kommentar: Avser endast ensamt liggande klot, dvs. flyttat, och inte ett gravklot som utgör konstruktionsdetalj i en grav. Gravklot har runt eller ovalt tvärsnitt. Det förekommer att gravklot har ornamentik och skålgropar.

Tidigare sakord: Gravklot

Gravvård

Definition: Gravmarkering från historisk tid som flyttats från ursprunglig plats och därmed förlorat sin funktion.

Kommentar: Jfr Runristning (I gravkontext).

Tidigare sakord: Gravvård äldre

Synonymer: Gravsten

Hög

Definition: Förhistorisk gravanläggning med markerat välvd profil och övertorvad yta som till större delen är uppbyggd av sand eller jord.

RAÄ-nummer [Övraby 5:1](#), Hög. Foto: Bengt A Lundberg, RAÄ

Kommentar: Enstaka till talrika stenar kan synas i ytan. Formen är oftast rund. När anläggningens längd utgör minst dubbla bredden och dess långsidor är parallella, eller närmast parallella, används egenskapsvärdet långhög. Jfr Röse.

Egenskapstyp: Form

Egenskapsvärde: Kvadratisk, Långhög, Oregelbunden, Oval, Rektangulär, Rund, Ev. i beskrivningen, Övrig

Tidigare sakord: Hög, Långhög

Synonymer: Grav, Jordblandat röse, Ättebacke, Ättekulle

Järnåldersdös

Definition: Förhistorisk gravanläggning av mindre storlek (jfr Stenkammargrav), bestående av resta hällar eller block som bildar ett rum.

Kommentar: Vanligen bestående av tre hällar med en sida öppen. Takhäll kan förekomma. Förekommer huvudsakligen i Sydsverige (Götaland).

Tidigare sakord: Järnåldersdös

Synonymer: Fröbökedös

Runristning

Definition: Runristning i sten eller annat material.

Kommentar: Avser såväl förhistorisk som medeltida runristning i rest sten eller på block, på berghäll, tidigmedeltida gravhällar och eskilstunakistor, runristning i annat material än i sten, t.ex. i puts på kyrkor, samt historiska och sentida runristningar. Vikingatida runristningar är ofta minnesinskrifter, vanligen efter döda anförvanter. Runinskriften har som regel ordnats i band, vilka ofta formats som utdragna djurkroppar med huvud, fötter och svans. Ristningsytan pryds ofta av kors och djurornamentik. Ibland har runristningarna också utsmyckats med mer komplicerade bildframställningar. Äldre, urnordiska, runristade stenar saknar oftast ornamentik och har texten ordnad i vågräta eller lodräta rader. Tidigmedeltida gravhällar med runor och eskilstunakistor ges egenskapsvärdet "I gravkontext". Eskilstunakistor registreras som runristning även om runor saknas. Jfr Bildristning, Ristning, medeltid/historisk tid, Gravvård.

Egenskapstyp: Belägenhet

Egenskapsvärde: På block/fast häll, I gravkontext, Runsten, Övrig

Tidigare sakord: Runristning annan, Runristning i gravmonument, Runristning i häll, Runsten

Synonymer: Eskilstunakista, Medeltida gravhäll

Röse

Definition: Förhistorisk gravanläggning med markerat välvd profil, uppbyggd av stenar utan synlig inblandning av sand eller jord.

Kommentar: Ytan är inte övertorvad men kan ha en naturlig moss-, ris- eller örtvegetation. När anläggningens längd utgör minst dubbla bredden och långsidorna är parallella eller närmast parallella används egenskapsvärdet långröse. Jfr Hög.

Egenskapstyp: Form

Egenskapsvärde: Kvadratisk, Långröse, Oregelbunden, Oval, Rektangulär, Rund, Skeppsformig, Ev. i beskrivningen, Övrig

Egenskapstyp: Fyllning

Egenskapsvärde: Med rödockra, Ev. i beskrivningen

Tidigare sakord: Långröse, Röse

Synonymer: Drakarör, Grav, Gravrör, Jordblandat röse, Kummel, Rör

Stenkammargrav

Definition: Förhistorisk gravanläggning (megalitgrav) bestående av en gravkammare med väggar och tak av hällar eller block.

RAÄ-nummer [Södra Åkarp 2:1](#), Stenkammargrav - Dös. Foto: Bengt A Lundberg, RAÄ

Kommentar: Dösens öppning flankeras ibland av två ingångsstenar som bildar en kort, ej övertäckt, gång. Gånggriftens kammare är avlång och en täckt gång ansluter till kammaren. Med hällkista avses en större, rektangulär gravkammare av senneolitisk typ avsedd som kollektivgrav, inte mindre kistor i rösen eller stensättningar. Ibland förekommer indelning i två eller tre rum. Hällkistan särskiljs från lämningstypen Begravningsplats enstaka (Hällgrav/stengrav) bl.a. genom sin storlek och genom den geografiska utbredningen. Gravarna kan omges eller täckas av en överbyggnad bestående av en hög, ett röse eller en stensättning. Jfr Järnåldersdös, Stenkistgrav.

Egenskapstyp: Typ

Egenskapsvärde: Dös, Gånggrift, Hällkista

Egenskapstyp: Belägenhet

Egenskapsvärde: Friliggande, I hög, I röse, I stensättning, Ev. i beskrivningen, Övrig

Tidigare sakord: Dös, Gånggrift, Hällkista

Synonymer: Halvkorsgrav, Jättstuga, Megalitgrav

Stenkistgrav

Definition: Förhistorisk gravanläggning av oftast kantställda stenar/hällar som bildar ett rektangulärt rum av mansstorlek eller mindre.

Kommentar: Täckhällar kan förekomma. Gravtypen saknar omgivande anläggning och är helt eller delvis nedgrävd i marken. Avser inte hällkistor, kistor i rösen eller hällgravar/stengravar. Jfr Begravningsplats enstaka, Runristning (i gravkontext), Stenkammargrav.

Tidigare sakord: Stenkista

Stenkrets

Definition: Förhistorisk gravanläggning som utgörs av en krets av med jämna mellanrum resta/lagda häll- eller klumpformade stenar.

RAÄ-nummer [Valleberga 20:1](#), Stenkrets - skeppssättning. Foto: Bengt A Lundberg, RAÄ

Kommentar: Egenskapsvärdet skeppssättning används för stenkretsar med likformigt svängda sidor som möts i markerat spetsiga vinklar. Domarring används för en del runda och ovala stenkretsar. De resta/lagda stenarna är alltid dominerande men en låg stensättningsliknande fyllning kan finnas inom kretsen och ibland kan en sammanbindande rad med mindre stenar vara synlig mellan de större stenarna. I undantagsfall kan de större stenarna vara lagda på tre underliggande mindre stenar. Ibland finns även en centralt placerad sten.

Egenskapstyp: Form

Egenskapsvärde: Domarring, Kvadratisk, Oregelbunden, Oval, Rektangulär, Rund, Skeppssättning, Triangulär, Ev. i beskrivningen, Övrig

Egenskapstyp: Konstruktion (flervärd)

Egenskapsvärde: Klumpstenar, Resta stenar, Uppallade stenar, Ev. i beskrivningen, Övrig

Tidigare sakord: Stenkrets, Domarring, Skeppssättning

Stensättning

Definition: Förhistorisk gravanläggning med flack eller svagt välvd profil.

RAÄ-nummer [Almesåkra 45:1](#), Stensättning, treudd. Foto: Pål-Nils Nilsson, RAÄ

Kommentar: En stensättning är antingen uppbyggd av stenar utan större inblandning av jord och sand (stenfylld), till större delen uppbyggd av jord och sand (övertorvad) eller består den synliga delen endast av en kantkedja el. dyl. (ofylld). På övertorvade stensättningar kan enstaka till talrika stenar synas i ytan. Skillnaden mellan en triangulär stensättning och en treudd är att treuddens sidor är konkava eller vinklade medan den triangulära stensättningen har raka sidor.

Egenskapstyp: Konstruktion

Egenskapsvärde: Ofylld, Stenfylld, Övertorvad, Övrig

Egenskapstyp: Form

Egenskapsvärde: Kvadratisk, Oregelbunden, Oval, Rektangulär, Rund, Skeppsformig, Treudd, Triangulär, Ev. i beskrivningen, Övrig

Egenskapstyp: Fyllning

Egenskapsvärde: Rödockrafärgad sand, Ev. i beskrivningen

Tidigare sakord: Stensättning, Treudd

Synonymer: Fyrudd, Sexudd, Tarandgrav

Tillbaka till [Kategorier](#)